

Raportti Sibelius-Akatemian Kuopion osaston ja Kuhmon kamarimusiikin osaamiskeskuksen Virtuosiin aluekehityshankkeen käynnistymisestä.

Matti Ruippo, 9.10.2001

Hankesuunnitelmassa kuvataan Kuhmon kamarimusiikin osaamiskeskuksen Virtuosiin toimintasuunnitelmaa, jonka yhtenä osana on musiikin verkkoviestintä. Sen keskeistä sisältöä ovat alueellinen ja valtakunnallinen verkottuminen, sähköiset musiikkiopistopalvelut, musiikin verkkolähetystoiminta ja musiikin verkkojulkaisualustan kehittäminen. Näitä tavoitteita on lähestytty seuraavin toimin.

I. Infrastruktuurin rakentaminen

- a. **Kuopion osaston kytkentä yliopistoverkkoon.** Hankkeesta käytiin neuvotteluja Sibelius-Akatemian hallinnon ja ATK-keskuksen edustajien sekä FUNETin ja Virtuosiin edustajien kesken. Tavoitteena oli parantaa Kuopion osaston yhteyksiä muun yliopiston tasolle. Alkuvaiheessa Kuopioon rakennettiin yhteys käyttäen 10-megaista kaistaa, sillä se oli helposti ja nopeasti toteutettavissa. Nopeampaan 100-megaiseen välitystasoon siirtyminen otetaan uudelleen esille vuodenvaihteen jälkeen, jolloin on jo kokemusta verkkoyhteyksien toimivuudesta.

Neuvotteluissa nousi esiin myös Virtuosiin osuus hankkeen rakentamisessa ja mukaantulo yliopistoverkkoon. FUNETin puolelta tämän arveltiin toteutuvan parhaiten siten, että osaamiskeskus kytkeytyy verkkoon Sibelius-Akatemian Kuopion osaston asiakkaana.

Runkoverkko oli valmis syyskuun alussa ja sisäverkko viikkoa myöhemmin. Se rakennettiin ulottumaan paitsi S-A:n toimistoihin, myös luokkaan 410, joka on kaavailtu Sibelius-Akatemian sekä muiden MOVE-toimijoiden etäopetustilaksi. Kaapelin pistokkeet asetettiin luokan pohjoisseinälle siten, että jatkossa neljän oppilaskoneen ja opettajan koneen sekä videoneuvottelulaitteiston kytkeminen on mahdollista sekä ISDN-pohjaisessa että Internet-pohjaisessa työskentelyssä. ISDN-palvelut suunniteltiin kaapelointiratkaisussa yhdessä Virtuosiin kanssa. Myös työhuoneen 411 pistorasiavarustus rakennettiin tavanomaista kattavammaksi, sieltä on mahdollista järjestää sekä kolmen ISDN-linjan yhteyksiä että IP-yhteyksiä FUNET-verkon kautta..

- b. **Videoneuvottelulaitteiston hankinta.** Laitteistohankinnasta tehtiin kesän mittaan teknisiä ja pedagogisia arvioita. Hankkeen tavoitteenahan rakentaa alusta sähköiselle musiikkioppilaitostoitinnalle ja osana sitä on monipisteneuvotteluun soveltuva videoneuvottelulaitteisto. Keskeisinä arviointikumppaneina olivat Helsingin yliopiston opetusteknologiakeskuksen johtaja Janne Sariola ja suunnittelija Kari Tuononen. He olivat kuluneen kevään aikana vertailleet neljän eri toimittajan laitteistoa ja päätyneet Tandbergin tuotteisiin. Liitteenä opetusteknologiakeskuksen muistio laitteistovalinnassa käytetyistä kriteereistä. Toinen peruste hankintaan oli pitkäaikainen yhteistyöni laitteiston toimittajan Xenex Telecom oy:n kanssa. Kyseinen yhtiö on mainittu myös hankkeen toimintasuunnitelmassa kehitystyön osapuolena ja yhtiön työntekijä

on Kuopiossa. Kolmas peruste on laitteen soveltuvuus myös videon streamaukseen. Hankintaa varten on tarjouspyynnöt lähetetty myös Videra Oy:lle ja Elisa yrityspalvelut Oy:lle.

Videoneuvottelulaitteistoja on tällä hetkellä käytössä kolme kappaletta, yksi Helsingissä, Kuopiossa ja Kuhmossa. Hankintaprosessi on vielä kesken. Siinä on soviteltu kolmen toimijan tarpeet ja rahoitus. Kuhmon laite hankitaan hankkeen rahoituksen turvin, muut pääasiassa Sibelius-Akatemian erillisellä rahoituksella.

Videoneuvottelulaitteiston hankkiminen Musiikkikeskukseen on antanut sysäyksen myös laitteen yhteiskäytölle erilaisissa tilaisuuksissa. Ensimmäinen avaus oli Itä-Suomen lääketiedepäivät, jolloin ministeri Maija Perhon puhe välitettiin STM:stä Kuopioon. Vastaavasti Kuhmon laite palvelee pilottirakennetta siten, että sen käytölle on monipuoliset mahdollisuudet Kuhmo-talon kamarimusiikkiluokassa.

- c. **Matti Ruipon työhuoneet.** Kuopion osaston tiloista on varattu työhuoneeksi lka 411. Sinne on hankittu kirjahyllyjä ja toimistotuoli. Lisäksi sinne on sijoitettu edellisen talven verkko-opetusprojektin myötä hankittu tietokone, huoneeseen ollaan hankkimassa myös kannettavaa tietokonetta musiikkityötä varten. Virtuusin tiloista on varattu yksi huone työhuoneeksi, siellä on käytössä osaamiskeskuksen lähiverkkopalvelut ja ISDN-yhteydet.

II. Koulutusyhteistyö, verkostoituminen

Hankkeen tavoitteena on kehittää Kuhmon ja Kuopion pilottipaikkakuntien ja MOVE-hankkeen avulla musiikin verkko-opetusta ja rakentaa siihen liittyvää verkostoitumista. Koulutusyhteistyötä varten Kuopioon ja Kuhmoon on rakennettu verkko-opetusta varten tiloja laboratorion tapaan. Lisäksi on suunniteltu ja osin jo toteutettukin eri oppilaitosasteille sekä opiskeljoita että henkilökuntaa kouluttavia rakenteita. Tämän ensimmäisen aallon aikana ja jälkeen syntyy esimerkkien perusteella vastaavanlaisia hankkeita ympäristökuntiin ja muualle Suomeen. Seuraavana on luettelonomaisesti tietoa toiminnasta. Kyseisiä toimia on tietenkin tehty yhdessä Virtuusin kanssa, mutta pyrin tässä kirjaamaan tapahtumat oman työpanokseni osalta. Liitteenä on verkkosivu, jossa pilottipaikkakuntarakennetta selvitetään. (Tämän sivuston laati Philip Donner ennen hankkeen alkamista ja seuraavia tehtäviäni on sen päivittäminen.)

- a. **SML.** Alkukesästä käytiin neuvotteluja Suomen musiikkioppilaitosten liiton kanssa ja tavoitteena oli perustaa yhteistyö, jossa Virtuosi tuottaa opetuspalveluja sekä oppilaitosten opetustyötä että henkilöstökoulutusta varten. Tässä suunnittelussa näkyisi myös MOVE:n panos. Kesäkuun 15. sovittiin SML:n johtokunnan kokouksessa esittelyni perusteella musiikkioppilaitosten verkko-opetuksen kehittämisestä. Tähän tehtävään määrättiin työryhmä, johon lisäksi kuuluu SML:n edustajia. Sen tehtävänä on laatia suunnitelma marraskuun loppuun mennessä. Kaksivaiheisen koulutuksen testausta varten sovittiin kahden musiikkiopiston (Lauttasaari ja Kuhmo) mukaantulo. Ensimmäinen kokous pidettiin 4.10., jolloin ryhmään tuli mukaan Ylä-Savon musiikkiopisto (Iisalmi). Opisto on lähdössä mukaan toteuttamaan Kuhmon projektin myötä

kehitettyjä malleja. Tämä on ensimmäinen laajemman kokonaisuuden siirtäminen pilottipaikkakuntien ulkopuolelle.

- b. **Kuhmon musiikkiopisto.** Henkilöstön koulutus on aloitettu Kuhmon musiikkiopistossa. Ensimmäisessä vaiheessa koko henkilökunta (N=16) saa 20 tunnin koulutuksen. Tähän mennessä on koulutuksesta takana kaksitoista tuntia ja siitä on vastannut Philip Donner. Koulutuksesta laaditaan raportti, joka selvittää verkostoitumisen toteutumista.
- c. **Kuopion musiikkilukio ja Kuhmon lukio.** Molemmissa lukioissa järjestetään syystalven aikana kaksi kurssia: digitaaliaudio sekä musiikki verkossa. Kurssit ovat alkaneet johdollani ja niitä varten on hankittu pilottipaikkakuntarahoista ohjelmistoja ja web-kameroita. Kurssien toteutuksesta laadin raportit.
- d. **Musiikin verkko-opetuksen koulutus Kuopiossa.** Parhaillaan kartoitetaan ensimmäisen opettajaryhmää, joka aloittaa kouluttautumisen. Kyseinen ryhmä koostuu eri oppilaitoksen opettajista.

Ammattikorkeakoulun opiskelija Petri Vuorio on aloittanut Verkko-opetuksen pedagogiset ja tekniset opinnot (10 ov) –kurssin johdollani. Tavoitteena on saavuttaa kattava osaaminen verkko-opetuksen erilaisista sovelluksista ja pedagogiikasta syksyyn 2002 mennessä.

- e. **MOVE-koulutus.** Olen ollut Lapin musiikkiopistossa kouluttamassa henkilökuntaa verkko-opetuksen tekniikkaan ja pedagogiikkaan. Laadin raportin tästä koulutuksesta. Esitelmöin myös 15.9. Pop&Jazz –konservatorion syyspäivillä musiikin verkko-opetuksesta.
- f. **Muuta koulutusta: TieVie-koulutuksen vertaisryhmä, mentorointi, Kuopion yliopiston oppimiskeskus, synergialaboratorio.** Osallistun virtuaaliyliopiston henkilöstökoulutushankkeen (TieVie) kouluttajakoulutukseen. Tämä 10 ov:n koulutus päättyy ensi keväänä ja sen puitteissa opiskelemme neljän hengen vertaisryhmässä. Oma ryhmäni on suuntautunut reaaliaikaisiin ympäristöihin ja toimin oman ryhmäni teknisenä kouluttajana. Koulutuksen aikana laadimme portfolioit projekteistamme. Tämän työn perustalta saadaan kerättyä tietoa ja kokemuksia muiden alojen edustajilta.

Sibelius-Akatemian henkilökunnasta osallistuu TieVien henkilöstökoulutukseen (5 ov) viisi työntekijää. Toimin tämän ryhmän mentorina. Puolivuotisen opiskelun aikana järjestämme 4-5 tapaamista.

Kuopion yliopiston oppimiskeskuksen kanssa aloitettu yhteistyö on konkretisoitunut toistaiseksi verkkoaudion kurssiin, joita pidän yliopiston henkilökunnalle. Tavoitteena on tietenkin yhdistää voimia kahdensuuntaisesti.

Sibelius-Akatemiassa Helsingissä sekä Jyväskylän ja Oulun yliopistoissa on alkanut johtamani henkilöstön koulutus synergialaboratorio, jonka tuloksia on tarkoitus hyödyntää myös Kuopion osaston koulutuksesta.

- g. **Virtuosin yhteistyö Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskuksen kanssa.** Virtuosi ja Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus hakevat yhteistyötä. Olen käynyt Rovaniemellä neuvotteluja mahdollisista vaihtoehdoista.

III. Verkkolähetystoiminta ja sähköiset musiikkiopistopalvelut

Kuluneen kauden keskeisin tapahtuma oli Soiva kudos –koulutustapahtuma, joka koulutti osallistujia verkkolähetystekniikan käyttöönottoon. Sähköisiä musiikkiopistopalveluita varten rakensin ehdotuksen nimeltä kurssitarjotin, jonka sisältämiä kurseja on ryhdytty toteuttamaan. Tarjottimen ja koko koulutusyhteistyön taustalla ovat kokemukset mm. Virtuosin kanssa viime talvena toteutetuista etäkursseista Kuopioon, Sotkamoon ja Kuhmoon. Seuraavana on jälleen luettelonomaisesti tietoa toimenpiteistä.

- a. **Soiva kudos –koulutustapahtuma.** Syyskuun 20.-22. Virtuosi ja Sibelius-Akatemian Kuopion osasto järjestivät Kuhmossa Soiva kudos –seminaarin, joka keskittyi verkkolähetystekniikkaan. Se oli myös MOVE:n toimintasuunnitelmassa mainittu koulutustapahtuma ja tieteellisenä seminaari. Koulutukseen paikan päällä osallistui väkeä kuhmolaisista oppilaitoksista, virtuaaliopistohankkeesta, MOVE-hankkeesta sekä muutamista muista musiikkialan oppilaitoksista.

Runsaan palautteen perusteella on todettava, että suoria verkkolähetystyöskä Kuhmosta on seurattu useilla paikkakunnilla. Lisäksi seminaariluennot ja konsertit ovat tilattavissa tapahtuman sivuilta. Palautteessa kuvattiin järjestelyjä erinomaisiksi. Jyväskylän yliopiston UNESCO professori Johanna Lasonen nimitti sanomalehtilausunnossaan Virtuosin virtuaaliopistohankkeen helmeiksi.

Seminaarin järjestämiseen liittyvää materiaalia ohessa: Soiva Kudos –tapahtuman verkkosivut, Philip Donnerin tuottama oppimateriaali, joka liittyy tapahtumassa jaettuun CD-ROM.

- b. **Musiikin teoria.** Musiikin teorianopetuksen verkkomateriaalin työstämistä varten on perustettu työryhmä, johon lisäksi kuuluvat Heikki Harala Seinäjoen musiikkiopistosta, Juha Jokelainen Kuhmon musiikkiopistosta sekä Jukka Palovaara Lapin musiikkiopistosta. Tavoitteena on laatia musiikin teoria I ja kenraalibasso -kurseja varten tukimateriaalia verkkoon. Kuopion Musiikinystävien tuki ry:n musiikkiopiston rehtoria ollaan myös pyytämässä ryhmään mukaan. Kuluvan talven aikana opetan kurssitarjottimen suunnitelman mukaisesti musiikin teorian I -kurssia Kuhmoon.
- c. **Pop & Jazz -musiikin teorian täydennyspaketti.** Samaiseen kurssitarjottimeen perustuu myös Pop & Jazz –musiikin teorian täydentävä kurssi. Sen laatimista on suunniteltu yhdessä Suomalaisen konservatorion (Jyväskylä) kanssa.
- d. **Oppimistalustavertailu.** MOVE:n kannalta seuraavaksi selvitettäväksi asiaksi on nostettu oppimistalustojen testaus. Olemme aloittaneet MOVE:n tutkijan Miikka Salavuon kanssa alustojen kartoituksen. Siihen liittyen järjestetään alustoja hyödyntäviä kurseja, jotka lopulta parhaiten antavat suuntaa musiinopetuksen tarpeisiin vastaavan alusta

valinnassa. Näitä kursseja ovat Jyväskylän yliopiston rakentama Akustiikan perusteet ja omana osuutenani Sibelius-kuntokoulu. Oppimisolustaneuvotteluissa ovat olleet mukana Soneran eXperience Learning ja R5 Vision.

Muu toiminta

- e. **EdMedia ja Suomen ISME.** Olen osallistunut kesällä EdMedia-konferenssiin ja Suomen ISME:n koulutustapahtumiin. Edellisestä on raportti valmisteilla.
- f. **Kansainvälinen yhteistyö, VirtualClassroom (Kanada), Rabinda Bharati University (Intia).** Kesällä käytiin neuvotteluja yhteistyöstä kanadalaisen VirtualClassroom -hankkeen kanssa. Keskustelu on jatkunut syksyllä ja nyt heidän puoleltaan on tullut ehdotus kehittää Quebeciläisen koulun kanssa jousisoittimien opetusta. Tästä hankkeesta, jossa mukana on myös Cygnaeus-lukio Jyväskylästä, saadaan uusia näköaloja syrjäisten alueiden musiikinopetusta varten.

Professori Sanjoy Bandopadhyay on käynyt keskusteluja Philip Donnerin kanssa verkkolähetystekniikan hyödyntämisestä yliopistonsa opetustyössä. Hän myös vieraili Suomessa syyskuussa. Yhteistyö jatkuu tulevana talvena.

IV. Liite: loppuvuoden ohjelma

Vuoden viimeisen neljänneksen aikana työstetään edellä kuvattuja hankkeita edelleen. Yksittäisistä hankkeista ja tapahtumista, joita on tulossa mukaan, mainittakoon:

- a. Säveltäjäkurssin A-kurssi videoneuvottelun avulla. Elina Laakso on tarjoutunut opettamaan Kuopion ryhmänsä lisäksi videoneuvottelun avulla yhtä musiikkikasvatuksen opiskelijaa (Hanne Jurvanen) Helsingissä.
- b. Italian kielen fonetiikka. Olavi Hautsalon oppimateriaali on tarkoitus siirtää – aluksi suljettuun – verkko-ympäristöön.
- c. Kuhmon musiikkiopiston henkilökunnalle järjestetään täydennyskoulutuksena vapaan säestyksen kurssi videoneuvottelun välityksellä.
- d. Uuden musiikin analyysi. Hannu Pohjannoro opettaa Pitäjänmäestä Kuopion konservatorion opiskelijaryhmää videoneuvottelun avulla.
- e. Marraskuun alussa käyn Imatran seudun musiikki-instituutissa alustamassa musiikin verkko-opetuksesta.
- f. Informaatiokeskuksen seminaari 10.-11.10.
- g. MOVE:n XML-koulutus 26.-27.10.
- h. SML:n vuosikokous Närpiössä 9.-10.11.
- i. ATMI-konferenssi 15.-18.11. Santa Fe, New Mexico. (MOVE:n kustannuksella)
- j. TieVie-seminaari Helsingissä 22.-23.11.
- k. MOVE-suunnitteluryhmän seminaari Helsingissä 30.11.-1.12.
- l. Sibelius-Akatemian hallinnon kokouksia pyritään järjestämään jatkossa videoneuvottelun avulla.